

103

B12YH

Ημερολόγιον

THE ANATOLIAN 1885

ΚΕ Ο ΘΕΟΣ ΤΟ ΘΕΛΕΙ

ΗΤΟΙ

BIZYHNAI ANAMNHSEIS.

Γι' εγινωσκει
α Βιζυην
67 7 1/2
1884α Ημερολόγιον
Ανατολίας
Αθ. Παλαιόλας
1885v. 67-72
79-80

Προσφιλείς αναγνώστριαι και αναγνώσται του «Ημερολογίου της Ανατολής», σᾶς συνιστῶ τὸν φίλον μου Πάτροκλον, διδάκτορα τῆς ἱατρικῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου. Ἀνάγκη βεδαιῶς ἔπως σᾶς περιγράψω ὁποῖός τις οὔτος, καὶ ὅπως ἀποφεύγω νὰ πράξω τοῦτο, οὐχὶ διότι δὲν τὸ θέλω, ἀλλὰ διότι δὲν δύναμαι· εἶνε πολὺ δύσκολον ἔργον. Ἀντὶ παντὸς ἄλλου σᾶς λέγω, ὡς ἀνταποκρίσθητε ἐν κρᾶμα ἀγγλικοῦ καὶ ἐλληνικοῦ χαρακτήρος καὶ θέλητε κατανοῆσαι τὸν σπᾶνιον, τὸν μοναδικὸν χαρακτήρα τοῦ φίλου μου εἰς αὐτὸν πραγματικῶς δύναται νὰ ἐκφρασθῇ καταληκτικῶς ἡ προσμύχσις τοῦ ποιητοῦ:

Ἐπὶ τὸν ἑμπεδωμένον

ὡς χιονισμένη Αἴτνα, ἥτις καὶ ἐνδομύχως.

Τῇ ἀληθείᾳ, οἱ μὴ εὐτυχήσαντες νὰ γνωρίσωσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ πλησίον δύνανται κάλλιστα, ἐκ τοῦ ἑξωτερικοῦ κρίνοντες τοῦτον, νὰ ἀποφανθῶσιν ὅτι εἶνε εἰς παρκαίρως γηράσκας εἰς ἀγόνους καταναλωθεὶς μελέτης, εἰς ψυχρὸς, ἀκοινωνήτος, ὑπερήφανος, ἂν θέλητε κάλλιον· διότι θὰ ἴδῃτε ὅτι αἱ λευκαὶ τρίχες, ὡς ἐλεύθεροι σκοπευταί, ἐπέδραμον καθ' ἕλκον τὸν πώγωνα καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ ἐγκατέστησαν εἰς μόνιμα δύο στρατόπεδα παρὰ τὰς κροταφικὰς χώρας· τὸ μέτωπον ἕλκον διαυλακοῦται ὑπὸ ῥυτίδων βαθειῶν καὶ συνεσπασμένον φαίνεται πάντοτε εἰς τὸ μέσον· οἱ ὀφθαλμοὶ ἐμπνέουσιν εἰδός τι ἀπεριγράπτου δέους εἰς τοὺς προσδλέποντας αὐτοὺς καὶ τὸ στόμα μένει πάντοτε κεκλεισμένον· ἐπὶ πλέον δὲν ἐπιμένω, διότι καὶ τὰ ὀλίγα ταῦτα τῆς ἑξωτερικῆς παραστάσεως ἀρκοῦσιν ὅπως ἀπομακρύνωσι τοῦ φίλου μου πάντα αὐτῷ ἄγνωστον. Ἐλθωμεν ὅμως νῦν εἰς τοὺς εὐτυχήσαντας νὰ κτήσωνται αὐτὸν φίλον, εἰς τοὺς θεόντως καὶ κατὰ βᾶθος αὐτὸν ἐκτιμήσαντας· αὐτοὺς ἂν ἐρωτήσωμεν θὰ μᾶς εἴπωσιν ὅτι ὁ φίλος μου

Πάτροκλος οὐδέποτε θὰ γηράσῃ, δι' ὃ καὶ ἡ φύσις ἀπελπισθεῖσα ἀφῆκε νὰ ἀναφανῶσι τὰ τοῦ γήρατος προαγγέλματα, ἄνευ ἔννοιᾶς μηδεμιᾶς σημασίας· θερμότατος εἰς τὰς μετὰ τῶν γνωστῶν αὐτῷ σχέσεις καὶ πολυλογώτατος ἐν δμίλῳ φίλων τὴν ὑπερφηραινὴν οὐδὲ ἐν σκιά ἔτι ἀπαντᾷ τις παρ' αὐτῷ, τόσον εὐπροσήμερος καὶ προσηνής, κατερχόμενος ὅπως συγκαταλεγῇ προθύμως καὶ μετὰ τοῦ ἐν τῷ λίκνῳ βρέφους. Περὶ τοῦ ἐπιτυχοῦς καὶ καρποφόρου τῶν σπουδῶν αὐτοῦ τοῦτο μόνον ἀρκοῦμαι νὰ παρατηρήσω ὅτι ἀριστεύσας κατὰ τὰς διδασκαλικὰς αὐτοῦ ἐξετάσεις, ἐφείλκυσε θερμότατα τὰ συγχαρητήρια τῶν καθηγητῶν αὐτοῦ· κατόπιν δὲ, ὅτε ἐπεδόθη ὅλος εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς φιλανθρωπῶν αὐτοῦ ἐπιστήμης, ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν ἐπεδείχθη τοσαύτην πείραν καὶ ἀκρίβειαν διαγνώσεως καὶ τοιαύτης ἡξιώθη φήμης καὶ πελατείας, οἷον καὶ ὅτην πολλοὶ τῶν καθ' ἡμᾶς γηραιῶν ἀσκληπιαδῶν θὰ ἐξήλευον ἀναμφιδόλως ἑσθλῶς.

Μετὰ τοῦ Πατρόκλου ἐσχίσθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὰς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ σπουδὰς μας καὶ διήρτησαν αὐτῷ πέντε ἔτη ἐξαίρετα ὡς φίλοι, ἢ χαλλίον ὡς ἀδελφοί. Μετὰ τὰς πέρας τῶν σπουδῶν ἐπανήλθον ἐν εἰς Κωνσταντινούπολιν, πικρῶν τῶν συγκυριῶν μας· ὅθεν κατόπιν ἐκεῖνος μὲν, προσκληθεὶς παρὰ τινος συγγενοῦς του, μετέβη ὅπως ἀποκατασταθῇ εἰς Φιλίππουπολιν, ἐγὼ δὲ ἐξεσφενδονίσθην ὑπὸ τῆς τύχης εἰς Βιζύην.

Ἐκ τοῦ χωρισμοῦ τούτου κατ' οὐδὲν ἐπηρεάσθη ἡ φιλία μας· οὔτε ἡλαττώθη, οὔτε καθ' ὅλου μετεβλήθη· τοῦτο μόνον τὸ κακὸν, τὸ ἀφόρητον, προέκυψεν ὅτι ἐπαύσαμεν νὰ ἔχωμεν ἑκάτερος, ὁ εἷς περὶ τοῦ ἐτέρου, νέας εἰδήσεις.

Ἐγραψα ἐξεσφενδονίσθην ὑπὸ τῆς τύχης εἰς Βιζύην καὶ αἰτιολογοῦμαι διὰ τὴν ἔκφρασιν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ κωμόπολις ἐν τῇ ἐπιστήμῳ ἀναγραφῇ τῶν ἀποστάσεων σημειοῦται ἀπέχουσα τῆς βασιλευούσης τριᾶκοντα-δύο ὥρας· εἶνε πραγματικὸν ἐπίσης ὅτι ὁ διὰ τὴν Ἀδριανούπολιν καθ' ἑκάστην ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὰς 7 καὶ 15 ἀναχωρῶν συρμὸς φθάνει εἰς Τσερκές-κιοϊ (12ον σταθμὸν 130 χιλ.) τῇ 1 καὶ 4, ὅθεν ὁ θέλων ἵνα μεταβῇ εἰς Βιζύην, φθάνει εἰς τὸν πρὸς ὄν ὅρον μετὰ ἐξάωρον ἐφ' ἀμάξης ὁδοιπορίαν· ἐν τούτῳ ἕνεκα τοῦ περιωρισμένου, ἵνα μὴ εἴπω τῆς ἐλλείψεως ὅλως, ἐμπορικῶν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ σχέσεων, ἔχομεν ἐβδομαδικαίαν τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν

κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἑπτὰ ἡμέρας κατόπιν ἀναγινώσκωμεν τὰς ἡμερίδας τῆς Πόλεως καὶ μετὰ παρέλευσιν δώδεκα ἡμερῶν λαμβάνομεν τὰς πρὸς τὰς ἐπιστολάς ἡμῶν ἐκεῖθεν ἀπαντήσεις.

Ἡ Βιζύη καὶ Βιζα ἀρχαῖκῶς, νῦν δὲ Βιζῶ, εἶνε ἔδρα ἐπάρχου (καϊμακάμου) καὶ πρωτοδικείου καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν διοίκησιν 40-Ἑκκλησιῶν· ἐν αὐτῇ δ' ἐπίσης ἔχει τὴν διαμονὴν καὶ ὁ μητροπολίτης Βιζύης. Ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων ἀφεστωσῶν ἀλλήλῃσι συνοικιῶν, ἥτοι τῆς Πλάτσας, τοῦ Κάστρου, τοῦ Γιάζη καὶ τοῦ Πέρα, καὶ περιλαμβάνει περὶ τὰς ἑξακοσίας περίπου οἰκογενεάς, ὧν αἱ πλείους χριστιανικαί. Ὁ κυριώτερος πόρος τῶν κατοίκων εἶνε ἐν πρώτοις ἡ γεωργία καὶ κατόπιν ἡ κτηνοτροφία· ἐπαγγέλματα καὶ ἐμπόριον μόνον ἐφ' ὅσον ἡ ἀνάγκη ἀπαιτεῖ ὑπάρχουσι. Μεθ' ὅλην τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν πόρων διατηρεῖται ἐν τῇ κωμοπόλει μία δημοτικὴ, μία ἐλληνικὴ σχολὴ ὡς καὶ ἐν νηπιαγωγείῳ. Τὴν ἐπαρχίαν ἡ πρωτεύουσα ἡ Βιζύη, ἀποτελοῦσι τριάκοντα περίπου χωρία, κατωρισμένα εἰς τέσσαρας δήμους (ναχιέ). Ἡ πλειονοψηφία τῶν κατοίκων ἐν γένει, κατὰ τὰ δύο τρίτα, εἶνε χριστιανικὴ, ἐξ ἧς μόνον ἡ τοῦ χωρίου Πανακῶν ὑπάρχει βουλγαροφωνία. Τὸ κληθεὶς τοῦτο τῆς ἐπαρχίας ἡρξάτο πρὸς πενήντα ἔτη, ὅτε ἐπετράπη ἡ ἐγκατάστασις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ προσφύγων ἐκ Βουλγαρίας.

Ἡ Βιζύη κεῖται ἐπὶ κατόπτου θέσεως· νοτιοανατολῶς οὕτως εἰπεῖν ἀνακεκλιμένη ἐπὶ τῆς πλευρᾶς ὁροσειρᾶς τινος ἀποβλέπει πρὸς ὀμαλὸν καὶ ἀπέραντον ὄριζοντα· ἰδίως κατὰ τὸν χρόνον τοῦ ἔαρος οἱ βλαστήσαντες κατὰ τὴν πεδιάδα ὑπεράριθμοι μικροὶ ἄγροι δύνανται νὰ παρομοιασθῶσι πρὸς πρασίνην ἐκτενῆ θάλασσαν, ὅτε μάλιστα ἐλαφρὰ πνοὴ ἀνέμου ἐπιτερπεῖς διὰ τὴν ὄψιν ἐπὶ τῶν σπαρτῶν παράγει κυματισμούς· ἐκ τῆς θαλάσσης ταύτης προκύπτουσιν ὡς νησίδια οἱ διεσπαρμένοι τῇδε κἀκεῖσε ὑπερτριάκοντα τεχνητοὶ λοφίσκοι. Τὰ ὕδατα, διαυγῆ καὶ εὐποτα, ἄφθονα πανταχοῦ ἀναβλύζουσιν. Ὁ περιδῶλλον ἀὴρ ἀνανεοῦται συχνάκις διὰ τῶν ἀδιαλείπτων ἐπιχρατούντων βρυμάτων. Καὶ οὕτω τὸ κλίμα τῆς χώρας ὑπάρχει ὑγιεινότατον.

Ἡ Βιζύη ἔχει μακρὰν ἱστορίαν καὶ δύναται μάλιστα νὰ ἐγκαυχηθῇ ἐπ' αὐτῇ, καθ' ὅτι οὐχὶ πᾶμπαν αὕτη ἄσκημος. Ὅπως γηράσασθαι τις κόρη, ἂν καὶ τὰ πολυπληθῆ ἀλληλοδιαδόχως ἀπελθόντα ἔτη ἀφῆρσαν ἀπ' αὐτῆς καὶ ἀνὰ ἐν θέλγητρον, διατηρεῖ ἐν τούτῳ προφανῆ

ἔχνη τῆς ἀκτινοβολούσης ἄλλοτε αὐτῆς ὠραιότητος, οὕτω καὶ ἡ Βιζύη ὅπως δὲ φιλάρεσκός τις γραῖα φέρει ἔτι τινὰ τῶν νεανικῶν αὐτῆς κοσμημάτων, ἅτινα ἀντὶ νὰ παρέχωσιν ἐδανείζοντο ἱσως κομψότητα καὶ χάριν ἐκ τῆς εὐειδοῦς αὐτῆς μορφῆς καὶ τοῦ καλλιπλάστου σώματος, οὕτω καὶ ἡ Βιζύη διατηρεῖ ἔτι πολλὰ, τὰ μαρτυροῦντα ἐπαρκῶς τὸ πάλαι αὐτῆς μεγαλεῖον καὶ τὴν λαμπρότητα. Ἐκ τῆς πρώτης αὐτῆς νεότητος σώζονται ἔτι αἱ βάσεις τοῦ περικλείοντος αὐτὴν τείχους, ἐξ ὀγκωδῶν καὶ ἀσυγκολλήτων ἀποτελουμένου λίθων, καὶ ὑπεμφαίνοντος τέχνην μεταξὺ κειμένην τῆς παλαιότητας ἐκείνης κυκλωπέου καὶ τῆς τῶν κλασικῶν χρόνων. Καθ' ἐκάστην καὶ πολλαχρῶς ἀνατκαπτόμενον τὸ ἔδαφος προάγει εἰς φῶς μεγάλους ὄγκους μαρμάρου καὶ κίονας, ἐν αἷς καὶ κερινθιακοῦ ῥυθμοῦ, μαρτυροῦντας τὴν ὑπαρξίν ἄλλοτε καλλικτίστων δημοσίων οἰκοδομημάτων. Οἱ ὑπερτρίχοντα ἰδίᾳ ἀνὰ τὴν πεδιάδα ἐγκατερσπαρμένοι τεχνητοὶ λόφοι, οἱ τύμβοι ἢ tumuli τῶν ἀρχαίων καὶ νῦν τε πέδον, οἱ σχηματισθέντες ἐκ τῆς ἐπισωρεύσεως χώματος ἐπὶ τῶν τάφων ἐπισπῶν ἄνδρων, ἀρκούντως ἐνδεικνύσι τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρχαιοτάτης πρωτεύουσας τῶν τῶν Ἀσπῶν βασιλείου. Τὰ πολυπληθῆ καθ' ἐκάστην ἀνευρίσκόμενα γυμνάσια, ἐν αἷς ὡς σύμβολον τῆς χώρας φέρεται καὶ τὰς ὑπαρχουσάσους, εἶνε μαρτύρια πλούτου καὶ εὐημερίας τῶν ἐν Βιζύῃ τότε κατοικούντων. Ἐκ τῶν βυζαντιακῶν χρόνων περιλείπονται ἐν ερείπιοις δύο πύργοι, δυνάμενοι καὶ οὕτω νὰ καταπέσωσι τὸν παρατηρητὴν ὅσον οὐχὺν καὶ ἐρυμνὸν ἦν τότε τὸ τῆς πόλεως φρούριον. Ἐκ τῶν ἀκαταβλήτων ἐκείνων ὑπὸ πάσης ἐπηρείας καὶ αἰωνοδείων ὑπαρχόντων δημοσίων ἰδρυμάτων τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν Βυζαντινῶν ἔχομεν μεγαλοφρονότατα δαίγματα, τοὺς ὑδραγωγούς τῆς πόλεως καὶ τὴν ὀλίγον πέραν αὐτῆς τριάψιδον γέφυραν, τὴν νῦν Δόμνα-κιοπρουσῇ. Ἀλλὰ περιφανὲς κόσμος καὶ ἐνθύμιον διαρκὲς ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἐναπολειφθὲν τῇ Βιζύῃ εἶνε τὸ τῆς ἀγίας Σοφίας τῆς αἰῶνος, οὗ τὴν κτίσιν μέχρι τοῦ δεκάτου αἰῶνος δύναται τις ἵνα ἀναγῇ. Αἱ ὀπισθεν τῆς Βιζύης φαρχαγῶδεις, δύσδατοι καὶ βαθυλήϊοι ὁάσεις φαίνεται ἐγκαίρως ἤδη ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν τῇ τύρβῃ τοῦ κόσμου ἀποταξάμενων καὶ τὸν θεωρητικὸν προσελομένων βίον· πολλαχρῶς ἐπὶ τοῦ βράχου βλέπει ὁ ἐπισκεπτόμενος τὰ μέρη καλογήρων κελλία καὶ μοναχικὰ ἐκκλησιῖδια, ἅτινα νῦν πολλαχρῶς παρέχουσι στέγην καὶ καταφύγιον εἰς ἄλλα πρόδετα.

Ἐν Βιζύῃ διὰ πολλοὺς λόγους καὶ τοὐλάχιστον ὁ γράφων κατ' οὐδὲν εὐαρεστεῖται ἐκ τῆς μετὰ φίλων κατ' οἶκον ὁμιλίας καὶ μελέτης· καὶ τῷ ὄντι, ὅταν ἡ φύσις, ὡς προσφιλεστάτη μάμμη, εὐαρέστηται νὰ σοὶ διηγῇται ποικίλα καὶ πολλὰ ἐπιτερεπῆ ἀκούσματα, ὅταν προθύμως βλέπῃς τὴν μεγάλην ἡμῶν ταύτην διδάσκαλον ἀνοίγουσαν πανταχοῦ ἐνώπιόν σου τὸ σφώτατον καὶ διδακτικώτατον αὐτῆς βιβλίον, τότε βεβαίως, μὰ τὸ ναὶ, ἀνοησίαν διαπράττει κατ' ἐμὲ ἐκεῖνος ὁ προαιρούμενος ἀντὶ τῶν ἄνω ἀνούσιον φίλων συναναστροφὴν καὶ κενοῦ ἰδεῶν βιβλίου ἀνὰ γνῶσιν. Καὶ λοιπὸν συμψώνως πρὸς τοῦτο πρῶτ' καὶ ἐσπέρως βλέπουσί με ἐξερχόμενον τακτικῶς εἰς μακροὺς περιπάτους· ὁ τρόπος μου οὗτος φαίνεται πως παρὰδοξος εἰς τοὺς ἀγαθοὺς ἐνταῦθα γεωργοὺς, μὴ ἐννοοῦντας πρὸς τίνα σκοπὸν δύναται τις, μὴ ἔχων ἐργασίαν, νὰ ἐξέλθῃ καὶ περιπατῇ ἀνὰ τοὺς ἀγρούς· καὶ ἔχουσι δίκαιον· ἀπὸ φυλακῆς πρωίας μέχρι φυλακῆς νυκτός, ἐν κύματι καὶ ἰδρῶτι μοχθοῦντες καὶ κοπιᾶζοντες ἀναποκρίνηται περιμένουσι τὴν ὥραν ὅπως ἐλθόντες οἵκαδε ἐξαπλωθῶσιν ἐπὶ μαλακῆς στρωμνῆς, καὶ ποτὶ οἶνον κατ' ὀρεξίαν πίνοντες ἀρῶσιν· καὶ περὶ πολλῶν καὶ ποικίλων μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς διαλεγόμενοι. Ἡ πνευματικὴ τῷ ὄντι ἐργασία δὲν ἀδικεῖ τόσον τὸ σῶμα, ὅσον ἡ σωματικὴ καταβάλλει καὶ ἐκνευρίζει τὸ πνεῦμα. Ἡμέραν τινὰ ἐξελεύσασθαι κατὰ τὸ σύνθηρος πρὸς περιπάτον εὐρέθην εἰς τὴν πεδιάδα ἀντιμέτωπος πρὸς γηραιὸν τινὰ ἀγαθὸν ἄνδρα, οὗς ἐν γένει ἐνταῦθα ὑπὸ τὸ κοινὸν τοῦ παποῦ ὄνομα ἀποκαλοῦσι· με προσέβλεψε περιέργως μετὰ τὴν τῆς καλῆς ἡμέρας ἐννοεῖται προσφώνησιν καὶ με ἐζήτησε νὰ μάθῃ διατί καὶ πῶς καθ' ἑκάστην ἐκτελῶ τοιοῦτους μακροὺς περιπάτους· εὐρέθην ὁμολογῶ εἰς δύσκολον θέσιν· πῶς νὰ ἐξηγήσω εἰς τὸν γέροντα τί σημαίνει καὶ τί εἶναι εἰς περίπατος· ἐθεώρησα λοιπὸν καλὸν νὰ εὔρω εὐπαράδεκτόν τινα ὑπεφυγὴν καὶ ἰδοὺ ὅ,τι αὐτῷ ἀπήντησα· «Ἄκουσε, παποῦ, νὰ σὲ πῶ γιατί καὶ πῶς βγαίνω καὶ γυρνῶ κάθε ἡμέρα μέσα στὰ χωράφια· πρῶτ' καὶ βράδ'υ πρέπει νὰ ὑπάγω εἰς τὴν πηγὴν ποῦ εἶναι κάτω ἔς τὸν μερᾶν τὴν ξεύρεις ποῖαν· ἐκείνην ποῦ οἱ Τούρκοι λέγουν Δαδῆ-μπουνάρ ἢ Δοῦτ-μπουνάρ καὶ ἡμεῖς ἀγίασμα τοῦ ἁγ. Ἰωάννου, ὅπου ἐπήγαινον ἄλλοτε, καθὼς λέτε ἐδῶ, τὸ πρωτογόνατο καὶ ἀνοίγαν τὸν κλήδωνα· ξεύρεις δὲ γιατί πάγω; πηγαίνω γιὰ νὰ πλῶ νερὸ ἀπ' ἐκεῖ· μὴ κατσίβελα με εἶπεν ὅτι ἂν κατορθώσω 100 ἡμέρας τακτικὰ, πρῶτ' καὶ βράδ'υ,

νὰ πάγω καὶ νὰ πιῶ ἀπ' αὐτὴν τὴν πηγὴν, καὶ ξεύρεις πῶς ; ἔπως τὰ ζῶα, γονατιστὸς δηλ. καὶ μὲ τὸ στόμα· αἶ, λοιπὸν, μοὶ ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ κατωρθώσω τότε νὰ ἐπιτύχω ὅ,τι ποθῶ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου· ζητῶ λοιπὸν νὰ δοκιμάσω ἀν' ἀλήθειαν μὲ εἶπεν ἡ κατισθέλα· τρεῖς φοραῖς τῶρα εἶνε ποῦ ἤρχισα καὶ δὲν ἔκαμα τίποτε· τὴν μιὰ φορὰ ἔφθασα ἕως τὰς 43, τὴν ἄλλην ἕως τὰς 37 καὶ τὴν τρίτην ἕως τὰς 65, ἀλλὰ διάφορα ἐμπόδια, ἐξαφνικὰ, δὲν μὲ ἀφῆκαν νὰ τὰ σωσθάνω ἕως τὰ 100· τῶρα νὰ δῶ εἶνε τετάρτη φορὰ ποῦ ἤρχισα, σήμερον εἶνε 28 ἡμέραι, ὥστε ἔχω ἀκόμη πολλὰς ἡμέρας νὰ ἔβγω καὶ νὰ γυρίζω.» Ὁ γέρον ἐφάνη ἐνδοιχῶν πως ἀλλὰ οὐχὶ καὶ ὅλως ἀπιστῶν· διότι σημειωτέον καὶ τοῦτο ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐνταῦθα εἶνε λίαν ἐπιρρεπεῖς πρὸς τὸ πιστεύειν εἰς τὰ ὑπερφυσικὰ καὶ ἐπὶ ἀσθενείας π. χ. ἀφ' οὗ ἐξαντλήσωσι πάντα τὰ διαβάσματα καὶ τὰ γητεύματα τότε μόνον καταφεύγουσιν εἰς τὸν ἱατρὸν, ὅστις ἐν αὐτῇ πολλὰκις οὐδὲν πλέον ἔχει ἵνα πράξῃ καὶ ἕνεκεν τούτου θεωροῦσιν αὐτὸς ἐν γένει ὡς μηδὲν κατορθοῦντας.

Ἐσπέραν τινὰ πρεσβύτων καὶ συντοκιστῶν ἐδάδιζον τὸν τῷ περὶ πλάτου μου ὁρέμον· ὅτε ἡ πρὸς τὴν αἰὲν εἰσθυσινὰ διὰ τὴν πόλιν, ἐρχομένη ἄμαξα ἔστη καὶ πηλὴ τῆς ἐξ αὐτῆς κύριός τις ἔδραμε νὰ μὲ ἐναγκαλισθῇ προσφωνῶν μοι : «Γράϊα σου Γιάγκω μου»· ἐννοεῖται εἰς ὅποιαν ἔκκληξιν καὶ κατόπιν εἰς δαύτην χάριν καὶ θυμηδίαν εὐρέθην καθότι ἀνεγνώρισα ὅτι εἶχον καὶ ἐνηγκαλιζομένην τὸν φίλον μου Πάτροκλον.

Ἐσπευσα ἀναμφιδόλως νὰ ἐρωτήσω αὐτὸν πόθεν καὶ πῶς ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη αὐτοῦ παρουσία· ἀλλ' ἐκεῖνος ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως μοὶ εἶπεν ὅτι κατόπιν ἀφ' οὗ μεταδῶμεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἀναπαυθώμεν θέλει μοὶ ἀφηγηθῇ τὰ πάντα· ἐπιλαβόμενος λοιπὸν ἐν χαρᾷ τῆς χειρὸς αὐτοῦ καὶ συνεπομένης ἡμῖν τῆς ἀμάξης εἰσῆλθομεν εἰς τὴν πόλιν καὶ κατ' εὐθείαν ἐλθόντες ἐξηπλώθημεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου.

Ἡ γραῖα ἐβδομηκοντοῦτις οἰκοδόποινα, ἣν ὑποκορίζομενος καὶ χαριεντιζόμενος καλῶ ἡ κόρη μου, παρέθηκεν ἡμῖν τὸ λιτὸν τῆς ἐσπέρας δεῖπνόν μου καὶ ἀφ' οὗ ἐράγομεν καὶ ἐπίομεν ἀρκετὰ ποτήρια ἐγχωρίου ξανθοῦ οἴνου ἱκανὰ, ὡς ἐπιτηδεύεσθαι νυκτοκλέπται, καὶ τὸ ἀσφαλέστατα κεκλεισμένον, ὡς τὸ τοῦ φίλου μου στόμα, νὰ διαρρήξωσι καὶ ἀνοίξωσιν, ἤρξατο οὗτος διηγούμενός μοι πόθεν καὶ πῶς ἐξέθην Βίβλη.

ρου θέσεως, εἰς τὴν ὁποῖαν εὐρίσκωμαι. "Αχ! φιλτατε, νὰ ἤξευρες τὸ τί πάσχω καὶ ὑποφέρω» . . . . .

Ὁ φίλος τοιοῦτοτρόπως περιλύπως ἐπέρανε τὴν ἀφήγησιν τῆς καταστάσεώς του· διέκρινα ὅτι ἦν σφόδρα συγκινημένος καὶ ὅτι τὰ δάκρυα ἦν ἑτοιμα ὅπως ἐκρεύσωσιν· ἐθεώρησα καλὸν ὅπως μὴ ἐπιτείνω τὴν δεινὴν του ταύτην θέσιν· ἐξήγαγον τὸ ὠρολόγιόν μου καὶ ὑπεκφύγων τὸ κύριον θέμα, «ἦ ὦρα, εἶπον, φιλτατε, πέρασε· καιρὸς νὰ κοιμηθῶμεν· ἄλλως τε ἔχεις καὶ ἀνάγκην ἀναπαύσεως· αὐριον πάλιν τὰ ξαναλέγομεν»· καὶ οὕτως ἐκαληνύκτησα τὸν φίλον μου ἀφείς αὐτὸν μόνον.

Τὴν ἐπαύριον καὶ τὰς μεθεπομένους ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἔλειψα νὰ ὁμιλήσω καὶ ἐξενέγκω γνώμην περὶ τῆς ἐν ἧ εὐρίσκετο καταστάσεως ὁ φίλος μου, ἀφ' οὗ δὴ αὐτὸς οὗτος προεκάλει με πρὸς τοῦτο. Κατ' ἀρχὰς ἐζήτησα νὰ τῷ παραστήσω καὶ τὸν παρακινήσω ὅτι πολὺ καλίστα θὰ ἔπραττεν ἂν ἐνυμνεύετο τὴν κόρην τῆς τοσοῦτον ἡρόσθη· ἰδὼν ὅμως ὅτι ματαίως προσχοῦν καὶ ἀναιδέως μάχομαι πρὸς τὴν ἀκαταμάχητον καὶ μακρὰν σείραν τῶν σκεψέων του, τότε ἤλλαξα σύστημα. Ἐκέστη μὴπως κατορθώσω καὶ εἰς τῇ ἀήθης ἐκπαύσω ἀπὸ τῆς καρδίας του τὸ κατατρύχον αὐτοῦ ἐπὶ τοσοῦτον τοῦτο αἶσθημα πρὸς τὴν κόρην· ἀπέφευγον λοιπὸν ὅπως γίνεται λόγος, ἔστω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον, δυνάμενος νὰ ἐγγίστη τὴν ἄλλως εὐαίσθητον ταύτην χορδὴν· ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅπως, ὡς ξεναγωγός του, ἐπιδείξω αὐτῷ τὰ ἀξιολύτατα τῆς ἐπαρχίας Βιζύης, ὠδήγουν αὐτὸν εἰς μακρὰς ἐν τοῖς πέριξ ἐκδρομάς, εἰς πότους καὶ εἰς δεῖπνα μετὰ φίλων. Ὁ φίλος μου ἐννοεῖται ἔπαυσε τοῦ ὁμιλεῖν περὶ Φιλιππουπόλεως καὶ Στενημάχου, ὡς ἔλεγεν, ἀλλ' ἐν τούτῳ ἡ ὅψις καὶ ἡ παρατεινομένη αὐτοῦ δυσθυμία ἐμπαύρουν μοι ὅτι πολὺ ἀπεῖχον ἔτι τοῦ θεραπεῦσαι ἐντελῶς τοῦτον.

Ἦν Κυριακὴ, ἡμέρα Μαΐου, καὶ ἡ φύσις τῷ ὄντι ἐορτάσιμον φέρουσα στολὴν ἡκτινοβόλει ἐκ τῆς καλλονῆς· ἀφ' ἐσπέρας ἤδη προήγειλα τῷ φίλῳ μου ὅτι ἐμέλλομεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ μεταβώμεν καὶ διέλθωμεν εἰς τὸ ἀπέναντι ἡμῶν, πλεόν τῆς ὥρας ἀπέχον, χωρίον τῆς Μαγχερωτίσσης, ἔνθα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς τελέσεως ἀρραβῶνος πολλὰ ὑπεσχέθην αὐτῷ ὅτι ἔμελλε νὰ ἴδῃ καὶ μάθῃ.

Ἐξεκινήσαμεν λοιπὸν ἀπὸ πρωίας ἀφ' ἀμάξης· ὅτε ἐφθάσαμεν ὀλίγον μακρὰν τῆς πόλεως ὁ φίλος μου ἐπρότεινεν ὅπως στεινὰ τῇ

